

Häckfåglar i Svartsjöviken 2005

Urpo Könnömäki & Jan Sondell

I Svartsjöviken har nu de häckande våtmarksfåglarna inventerats under sex år, 2000–2005. Sammanlagt 63 revir av 16 olika arter har noterats 2005 vilket är en liten ökning. Några större förändringar i häckfågelfaunans sammansättning har annars inte skett trots att nud en konkurrerande lokalen Svartsjö Dämme ligger alldeles intill. Mest talrika var sothöna (15 revir), gräsand (10), kanadagås (5) och tofsvipa (7).

Bakgrund

Som en aktivitet i arbetet med ”Projekt Svartsjöviken”, vilket bl a innefattar restaurering av våtmarksbeten vid Svartsjöviken (Aronsson 2001, 2002, 2003) har den våtmarksanknutna häckfågelfaunan i Svartsjöviken inventerats, med början 2000 (Sondell 2001, 2002, 2003, 2004, 2005). Här ska inventeringsresultaten för det sjätte året, 2005 redovisas.

Metodik

Metodiken har beskrivits relativt utförligt av Sondell (2001). Under perioden april – juni 2005 gjordes 8 besök då förekommande par av olika arter räknades. Som huvudmetod räknas antalet par, men iakttaga bon och ungdul-

lar kompletterar observationerna. En svårighet ligger i att kunna skilja rastande fåglar från revirhävande par. Vidare kan det vara mycket svårt att separera häckande par från yngre fåglar som finns i området men inte häckar, detta gäller främst gässen. De osäkerhetssiffror som anges i det följande är enbart subjektiva bedömningar. Häckfågelinventeringen kompletteras med iakttagelser gjorda vid de veckovisa inventeringarna av Svartsjöviken, se t ex Bergström 2002.

Biotoper

Sikten ut mot Svartsjöviken har 2002–2005 kraftigt förbättrats jämfört med 2000–2001 på grund av den markbearbetning som företogs hösten 2001.

Foto Björn-Olof Svanholm

På försommaren 2002 uppfördes ett nytt torn på vikens östsida. Detta har under de tre senaste årens inventeringar varit den viktigaste utsiktspunkten.

Hösten 2003 anlades här en vattenreglerad våtmark, Svartsjö Dämme, som delvis blivit en konkurrerande lokal.

Enkelbeckasinen är svårinventerad

Tabell 1 Antal par eller revir av fågelarter knutna till Svartsjöviken 2000–2005.

Inventerade arter	Revir 2000	Revir 2001	Revir 2002	Revir 2003	Revir 2004	Revir 2005	Kommentarer, gäller år 2005
<i>Sjö- och våtmarksfåglar</i>							
Skäggdopping	3	4	3	3	2	1	Par med bo
Knölsvan	1	1	1	1	1	1	
Grågås	3	3	3	3	3	4	
Kanadagås	3	7	3	7	6	5	
Rördrom	1	1	1	1	0	0	
Gräsand	7	7	12	10	10	10	
Kricka	0	0	1	0	0	0	
Årta	0	0	0	0	0	1	
Snatterand	0	0	0	0	0	1	
Skedand	0	0	0	0	0	1	Ungar sågs inte.
Knipa	3	2	2	2	2	3	Ett par med ungar
Storskrake	2	1	1	1	1	2	Ungar sågs inte.
Vattenrall	2	1	1	2	2	3	
Sothöna	18	24	20	15	17	15	
Tofsvipa	6	3	6	7	6	7	
Rödbena	0	0	0	1	0	2	Översilningen & södra delen
Enkelbeckasin	6	4	4	5	5	6	Svårinventerad
Fiskmås	1	2	0	1	1	1	Trädhäckning, misslyckad
Fisktärna	0	0	0	0	1	0	
Summa	56	60	58	59	57	63	
<i>Övriga arter</i>							
Brun kärrhöök	2	1	1	1	1	1	
Gulärta	1	1	3	3	3	5	Uppskattning, ej inventerad
Ängsfiolärka	4	5	5	6	6	6	Uppskattning, ej inventerad
Buskskvätta	4	5	5	5	5	5	Uppskattning, ej inventerad
Gräshoppsångare	2	1	1	0	0	0	
Trastsångare	0	1	0	0	0	0	
Sävsångare	>10	>10	ca 10	ca 10	ca 10	ca 10	Uppskattning, ej inventerad
Rörsångare	> 5	ca 5	ca 5	ca 5	ca 5	ca 5	Uppskattning, ej inventerad
Skäggmes	> 5	> 5	ca 5	ca 5	ca 2	ca 2	Uppskattning, ej inventerad
Sävsparv	> 20	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	Uppskattning, ej inventerad

Fältarbete

Fältarbetet har i huvudsak utförts av Urpo Könnömäki. Totalt har åtta inventeringar, 17 april (våren var sen) till 29 maj.

Vid varje inventeringstillfälle har förekommande fågelarter antecknats på en specialkarta i skala ca 1:5 000. Inventeringsresultatet framgår av tabell 1.

Sjö- och våtmarksfåglar

Skäggdopping Ett par hävdade revir och 2 stora ungar noterades.

Knölsvan Ett bo byggdes i södra delen av viken. 2 ungar observerades.

Grågås Nästan omöjligt att lokalisera bon, då dessa läggs dolt i vegetationen och häckningen

startar mycket tidigt. Tre par med ungar kunde iakttas i viken. De höll sedan till i Svartsjö Dämme.

Kanadagås Normal förekomst . Osäkerheten är ca \pm 2 par.

Rördrom En hane tutade sporadiskt under våren, men det är inte troligt att någon häckning skedde.

Gräsand Arten noterades i samma omfattning som under 2004. Antalet redovisade par har en osäkerhet på ca \pm 3 par. Ungarna har förflyttats till Dämmet.

Snatterand Ett par i viken.

Skedand Ett till två par i viken. Ungar sågs inte.

Årta Ett par uppehöll sig på översilningen, alternativt Dämmet.

Knipa Hur många par som verkligen häckar är osäkert. Noterat antalet par (3) har en osäkerhet på ca \pm 1. Ungar sågs i Dämmet.

Storskrake Svårt att veta hur många storskrakar som häckar. Ungar sågs inte.

Vattenrall Hördes vid dikesmynningarna på östra och västra sidan.

Sothöna Den vanligaste vattenfågeln. Antalet par (15) har en osäkerhet på ca \pm 4.

Tofsvipa Uppskattningsvis 7 par höll till främst på mader och omgivande betesmarker. I vilken utsträckning de häckade är osäkert.

Rödbena Ett par höll till på översilningen och ett par i sydöstra delen av viken. Ungar sågs inte.

Enkelbeckasin En mycket svårinventerad art som trivs bäst i lite mer högväxt madvegetation.

Övriga arter

Brun kärrhök Ett par höll till i området.

Gulärta Uppskattningsvis 5 par fanns på sydöstra sidan.

Ängsplärka Oförändrad förekomst jämfört med fjolåret.

Buskskvätta Oförändrad förekomst jämfört med fjolåret.

Gräshoppsångare En fågel sjöng. Kortvarigt hördes två fåglar.

Övriga ej inventerade mindre tättingar

Vanligast i vass- och buskmarkerna har sävsparven varit följd av sävsångaren. Rörsångaren förekom mera sparsamt. Skäggmes har sporadiskt hörts i vassarna med det är osäkert om häckning förekommit 2005.

Ängsplärkan trivs i betesmarken omkring Svartsjövikens

Foto Björn-Olof Swanholm

Kommentarer

Den aktuella häckfågelinventeringen har genomförts 2005 på samma sätt som under 2000–2004. Svårinventerade arter är vigg, knipa och stor-skrake, som förekommer rastande på vårsträcket i betydligt större antal än vad som sedan går till häckning. Någon konstaterad häckning av vigg har inte noterats.

Det nytillkomna Svartsjö Dämme har blivit en konkurrerade uppehållsplats för våtmarksfåglarna i området. Många nykläckta ungdjur har vandrat över till Dämmet där födotillgången varit betydligt bättre än bland konkurrerande fiskar i viken.

Ett mycket positivt biotopillskott har över-silningsområdet som skapats för att rena vatten från Sockarbydiken utgjort.

Sammanfattning

En häckfågelinventering genomfördes 2005 i Svartsjö-viken för sjätte året i rad enligt etablerade inventeringsrutiner. Totalt noterades 63 stationära par av 16 arter, ett resultat som är lite fler än tidigare år. Talrikast förekommande var sothöna (15 revir), gräsand (10), kanadagås (5) och tofsvipa (7).

Referenser

- Aronsson, A. 2001. Restaurering av våtmarks-bete vid Svartsjö-viken. I Fåglar på Mäläröarna 2000, s 6–10.
- Aronsson, A. 2002. Våtmarksbete i Svartsjö-viken. I Fåglar på Mäläröarna 2001, s 5–9.
- Aronsson, A. 2003. Våtmarksbete vid Svartsjö-viken. I Fåglar på Mäläröarna 2002, s 6–8.
- Bergström, M. 2002. Inventering av Svartsjö-viken 2002. I Fåglar på Mäläröarna 2002, s 9–11.
- Sondell, J. 2001. Häckfågelinventering av Svartsjö-viken 2000. I Fåglar på Mäläröarna 2000, s 18–22.
- Sondell, J. 2002. Häckfågelinventering av Svartsjö-viken 2001. I Fåglar på Mäläröarna 2001, s 13–18.
- Sondell, J. 2003. Häckfåglar i Svartsjö-viken 2002. I Fåglar på Mäläröarna 2002, s 12–14.
- Sondell, J. 2004. Häckfåglar i Svartsjö-viken 2003. I Fåglar på Mäläröarna 2003, s 26–29.
- Sondell, J. 2005. Häckfåglar i Svartsjö-viken 2004. I Fåglar på Mäläröarna 2004, s 22–24.

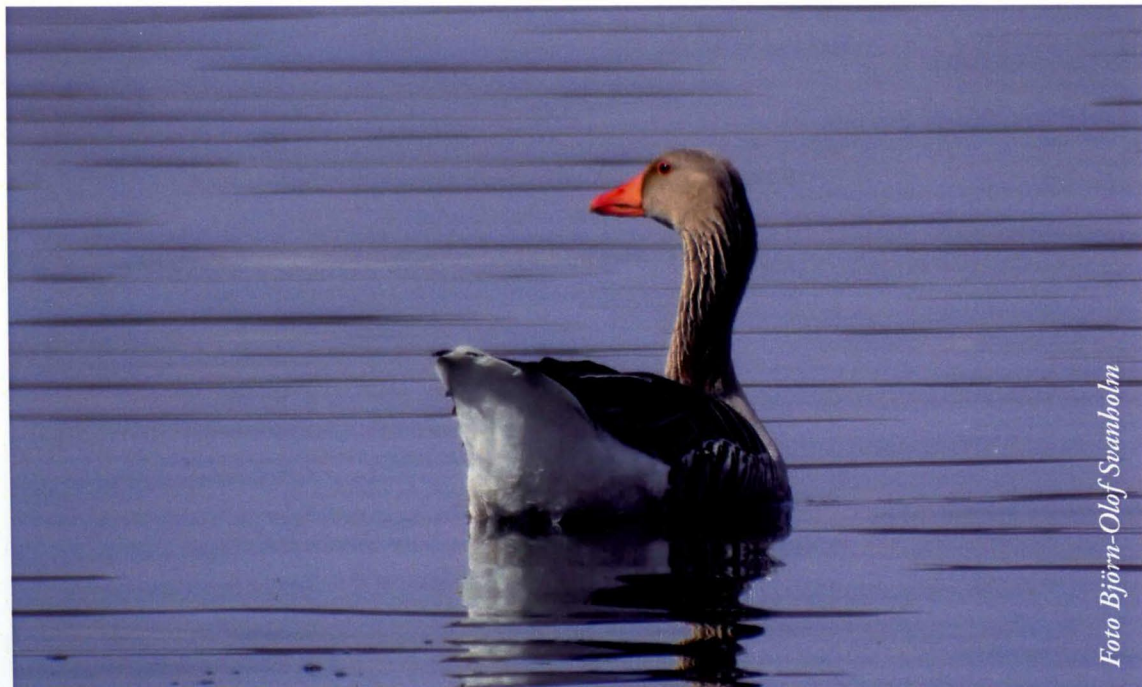

Foto Björn-Olof Svanholm

Grågäsen ökar i Svartsjöområdet